

Sygn. akt V U 212/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 maja 2013r.

Sąd Okręgowy w Słupsku w S. Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący: **SSO Ewa Sławińska- Klamann**

Protokolant: st. sekr. sąd. Joanna Adamczyk-Podolska

po rozpoznaniu w dniu 21 maja 2013r. w Słupsku

na rozprawie sprawy

z odwołania B. L.

od decyzji **Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.**

z dnia 10 kwietnia 2012 r. znak (...)

w sprawie B. L.

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.**

o rentę po zmarłym R. L.

zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonej B. L. prawo do niezrealizowanego świadczenia po zmarłym R. L. – renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy począwszy od 01 kwietnia 2012 r. do 26 grudnia 2012 r.

UZASADNIENIE

Ubezpieczony R. L.wniósł odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.z dnia 10.04.2012 roku, znak(...), odmawiającej prawa do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy na dalszy okres.

W uzasadnieniu odwołania podniósł, że od 16 lat przybywał na rencie z tytułu niezdolności do pracy i stan jego zdrowia nie uległ poprawie. Domagał się przyznania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy na dalszy okres.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. wniósł o oddalenie odwołania. W uzasadnieniu podniósł, że lekarz orzecznik ZUS i komisja lekarska ZUS nie stwierdzili u ubezpieczonego niezdolności do pracy.

(...) r. ubezpieczony R. L.zmarł.

Postanowieniem z dnia 17.01.2013 r. Sąd Okręgowy zawiesił postępowanie na podstawie art. 174 §1 pkt 1 kpc.

W dniu 26.02.2013 r. do tut. Sądu wpłynął wniosek B. L. małżonki zmarłego o dopuszczenie do udziału w dalszym prowadzeniu postępowania o świadczenie.

Sąd ustalił, następujący stan faktyczny:

W dniu 25.01.2012 r. ubezpieczony R. L., ur. (...), zawód wyuczony stolarz, pracował jako pracownik fizyczny, złożył wniosek o przyznanie prawa do renty na dalszy okres tj. od dnia 31.03.2012 r.

Od 01.08.1997 r. do dnia 31.03.2012r. ubezpieczony uprawniony był do renty z tytułu niezdolności do pracy z powodu urazu lewej stopy.

Orzeczeniem lekarza orzecznika ZUS z dnia 27.02.2012 r., a następnie orzeczeniem komisji lekarskiej ZUS z dnia 02.04.2012 r. nie został uznany za niezdolnego do pracy. Zaskarżoną decyzją z dnia 10.04.2012 r. organ rentowy odmówił ubezpieczonemu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy od 01.04.2012 r.

/dowód: akta rentowe plik II: wniosek k. 291, orzeczenie Lekarza Orzecznika ZUS k. 294, orzeczenie komisji lekarskiej ZUS k. 295, zaskarżona decyzja – k. 296-296 v.

Stwierdzone u ubezpieczonego R. L. zmiany zwyrodnieniowo-dyskopatyczne kręgosłupa szyjnego bez uszkodzenia układu nerwowego nie czyniły jego niezdolnym do pracy.

Biegli chirurg, internista oraz ortopeda uznali ubezpieczonego za zdolnego do pracy.

W ocenie biegłego chirurga brak jest u ubezpieczonego zmian narządowych patologicznych w układzie żył i tętnic.

W zakresie narządów wewnętrznych nie stwierdzono schorzeń, które powodowałyby długotrwałą niezdolność do pracy. Przewlekły nieżyt żołądka jest związany z długotrwałym paleniem papierosów oraz uzależnieniem alkoholowym, ale nie czyni R. L. długotrwale niezdolnym do pracy. Osteoporoza wymaga stałego leczenia, ale nie upośledza zarobkowania.

Stwierdzone schorzenia ortopedyczne nie ograniczają sprawności ubezpieczonego w stopniu, który czyniłby go niezdolnym do pracy. Przeciwwskazane są ciężkim prace fizyczne, czy wymagające długotrwałego chodzenia.

Biegły ortopeda uzupełniając swoją opinię stwierdził, że u ubezpieczonego zarówno zastosowane leczenie i rehabilitacja oraz czas jaki upłynął od zabiegu operacyjnego były wystarczające do uzyskania pełnego zrostu kostnego. Nastąpiła również adaptacja do istniejącej dysfunkcji oraz pełna kompensacja powstałych ubytków funkcjonalnych. Biegły podzielił opinię konsultanta ortopedy ZUS z dnia 15.02.2012 r.

Stwierdzone organiczne zaburzenia urojeniowe oraz zespół zależności alkoholowej czyniło ubezpieczonego częściowo niezdolnym do pracy na okres 2 lat od 01 kwietnia 2012 r. Biegły psychiatra wyjaśnił, że stwierdzone organiczne zaburzenia urojeniowe z objawami opisanymi w stanie psychicznym, gdzie występują urojenia zdrady małżeńskiej, myśli o charakterze natręctw, stany apatii i przygnębienia, trudności w zmobilizowaniu się powodują u R. L. częściową niezdolność do pracy na okres 2 lat od 01.04.2012 r. Biegły zaznaczył, że ubezpieczony bierze neuroleptyki, jak wynika ze stanu psychicznego objawy psychotyczne nie zostały usunięte mimo leczenia.

Uzupełniając swoją opinię biegły psychiatra wskazał, że ubezpieczony podczas badania w dniu 26.11.2012 r. przedstawił zaświadczenie o stanie zdrowia z dnia 16.08.2012 r. od psychiatry z PZP (...) w S., który również stwierdził u R. L. organiczne zaburzenia urojeniowe oraz zespół zależności alkoholowej i nikotynizm (v. k. 24 akt sprawy). Nadto z treści tego pisma wynika, że ubezpieczony leczy się psychiatrycznie od 1976 r., alkohol nadużywa od 1972 r., a w 1961 r. przebył zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych, miał wielokrotnie wszywany esperal, a od 20 lat występowały u niego zaburzenia urojeniowe. Konkludując wskazał, że dokonał rozpoznania schorzenia psychiatrycznego na podstawie dokumentacji lekarskiej, wywiadu i badania psychiatrycznego i uznał częściową niezdolność do pracy od 01.04.2012 r. na okres 2 lat.

/ dowód: opinia sąдово-lekarska z dnia 13.06.2012 r. – k. 15-16 akt sprawy, protokół badań sąдово-lekarskich z dnia 12.09.2012 r. – k. 31-32 akt sprawy, protokół badań sąдово-lekarskich z dnia 26.11.2012 r. – k. 50-50 v. akt sprawy, aneks do opinii z dnia 13.03.2013 r. – k. 92 akt sprawy, aneks z dnia 10.04.2013 r. – k. 103 akt sprawy

Żadna ze stron nie kwestionowała opinii biegłego psychiatry.

bezsporne

Ubezpieczony R. L. był częściowo niezdolny do pracy od dnia ustania prawa do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy tj. od dnia 01.04.2012 r. do 26.12.2012 r. tj. dnia śmierci.

/ **dowód:** opinie biegłego psychiatry j/w, odpis skrócony aktu zgonu-k. 65 akt sprawy/

W dniu 20.02.2013 r. żona zmarłego B. L. złożyła wniosek o wypłatę niezrealizowanego świadczenia należnego do dnia śmierci jej mężowi R. L..

(**dowód:** wniosek – k. 85 akt sprawy)

B. L. prowadziła razem z mężem do dnia jego śmierci wspólne gospodarstwo domowe. Mieli czworo dzieci, wszystkie dzieci w dniu śmierci ubezpieczonego były dorosłe i nie prowadziły z nim wspólnego gospodarstwa domowego. Żadne z dzieci nie jest niepełnosprawne.

(**dowód:** wyjaśnienia ubezpieczonej – k.117 w zw. z k. 118 akt sprawy (00:01:02-00:04:27)

Sąd zważył, co następuje:

Spór w niniejszej sprawie sprowadzał się do ustalenia czy ubezpieczony był niezdolny do pracy częściowo lub całkowicie. Spełnianie przez ubezpieczonego pozostałych określonych w art. 57 ust. 1 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2009r. nr 153 poz. 1227 ze zm.) nie było przez organ rentowy kwestionowane.

Definicję niezdolności zawiera przepis art. 12 ustawy, który stanowi, że niezdolną do pracy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu.

Całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiejkolwiek pracy, natomiast częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji (art. 12 ust. 2 i 3 w/w ustawy).

Przy ocenie stopnia i trwałości niezdolności do pracy oraz rokowania, co do odzyskania zdolności do pracy uwzględnia się stopień naruszenia sprawności organizmu oraz możliwości przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia i rehabilitacji, a także możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne (art. 13 w/w ustawy).

Dokonując zaś oceny przewidywanego okresu niezdolności do pracy zarobkowej bierze się pod uwagę przesłanki wynikające z treści § 6 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 14 grudnia 2004 r. w sprawie orzekania o niezdolności do pracy (Dz. U. nr 273, poz. 2711), czyli charakter i stopień naruszenia sprawności organizmu oraz rokowania odzyskania zdolności do pracy. Treść powołanych przepisów obliuguje do tego, aby niezdolność do pracy rozpatrywać indywidualnie w odniesieniu do konkretnej osoby, przy uwzględnieniu jej stanów chorobowych, wieku, kwalifikacji.

Sąd przeprowadził postępowanie dowodowe na powyższą okoliczność, dopuszczając dowód z opinii biegłych lekarzy sądowych z zakresu neurologii, chirurgii, ortopedii, chorób wewnętrznych oraz psychiatrii jako odpowiednich ze względu na schorzenia ubezpieczonego. Z punktu widzenia neurologicznego, ortopedycznego, chirurgicznego oraz internistycznego R. L. nie był niezdolny do pracy.

Natomiast w ocenie biegłego psychiatry stwierdzone organiczne zaburzenia urojeniowe oraz zespół zależności alkoholowej czyniły ubezpieczonego częściowo niezdolnym do pracy na okres 2 lat od 01 kwietnia 2012 r. Biegły psychiatra wyjaśnił, że stwierdzone organiczne zaburzenia urojeniowe z objawami opisanymi w stanie psychicznym, gdzie występują urojenia zdrady małżeńskiej, myśli o charakterze natręctw, stany apatii i przygnębienia, trudności w zmobilizowaniu się powodują u R. L. częściową niezdolność do pracy na okres 2 lat od 01.04.2012 r. Biegły zaznaczył, że ubezpieczony bierze neuroleptyki, jak wynika ze stanu psychicznego objawy psychotyczne nie zostały usunięte mimo leczenia.

Uzupełniając swoją opinię biegły psychiatra wskazał, że ubezpieczony podczas badania w dniu 26.11.2012 r. przedstawił zaświadczenie o stanie zdrowia z dnia 16.08.2012 r. od psychiatry z PZP (...) w S., który również stwierdził u R. L. organiczne zaburzenia urojeniowe oraz zespół zależności alkoholowej i nikotynizm (v. k. 24 akt sprawy). Nadto z treści tego pisma wynika, że ubezpieczony leczy się psychiatrycznie od 1976 r., alkohol nadużywa od 1972 r., a w 1961 r. przeżył zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych, miał wielokrotnie wszywany esperal, a od 20 lat występowały u niego zaburzenia urojeniowe. Konkludując wskazał, że dokonał rozpoznania schorzenia psychiatrycznego na podstawie dokumentacji lekarskiej, wywiadu i badania psychiatrycznego i uznał częściową niezdolność do pracy od 01.04.2012 r. na okres 2 lat.

Sąd uznał opinie biegłego lekarza psychiatry wraz z opinią uzupełniającą za wiarygodny dowód w sprawie i w pełni podzielił ustalenia oraz wynikające z niej wnioski. Opinię ocenił jako rzetelną, fachową i obiektywną. Została bowiem sporządzona przez lekarza o specjalizacji odpowiadającej schorzeniom zdiagnozowanym u wnioskodawcy, posiadających bogatą wiedzę medyczną oraz znaczne doświadczenie zawodowe. Opinia biegłych zawiera kompleksową i wyczerpującą ocenę stanu zdrowia wnioskodawcy i uwzględniają wpływ wszystkich rozpoznanych u niego schorzeń na zdolność do pracy, jednocześnie zawierają przekonujące uzasadnienie w zakresie rozpoznanych schorzeń oraz przyczyn, dla których wnioskodawca powinien być uznany za częściowo niezdolnego do pracy na dalszy okres od 01.04.2012 r. Zdaniem Sądu, opinia biegłego w rozpoznawanej sprawie, została wydana na podstawie właściwych przesłanek (badań lekarskich, zaświadczeń o stanie zdrowia i przebytych leczeniu). Zważyć należy, że opinia biegłego ma na celu ułatwienie sądowi rozeznanie i zrozumienie dziedziny (rozstrzyganej kwestii) wymagającej wiadomości specjalnych. W tym znaczeniu biegły jest pomocnikiem sądu, jednakże prezentuje własne stanowisko w kwestii, którą sąd rozstrzyga. Biegły zachowuje niezawisłość co do merytorycznej treści opinii, co zapewnia prawidłową rolę tej opinii w postępowaniu sądowym (orz. Sądu Najwyższego z 7 stycznia 1997 r., I CKN 44/96, niepubl.). Według wyroku Sądu Najwyższego z 14 marca 2007 r., III UK 130/06, LexPolonica nr 1871267 (OSNP 2008, nr 7-8, poz. 113) opinia biegłych dostarcza sądowi wiedzy specjalistycznej koniecznej do dokonania oceny stanu zdrowia osoby ubiegającej się o świadczenie rentowe.

Zaznaczyć w tym miejscu należy, że sposób motywowania oraz stopień stanowczości wniosków wyrażonych w opinii biegłych jest jednym z podstawowych kryteriów oceny dokonywanej przez sąd, niezależnie od kryteriów zgodności z zasadami wiedzy powszechnej, poziomu wiedzy biegłego oraz podstaw teoretycznych opinii. (tak postanowienie SN 2000.11.27. I CKN 1170/98 OSNC 2001 nr 4 poz. 84) Niewątpliwie w niniejszej sprawie opinie biegłych są stanowcze i zdecydowane.

Sąd Najwyższy wielokrotnie wyjaśniał, że do dowodu z opinii biegłego nie mogą mieć zastosowania wszystkie zasady prowadzenia dowodów, a w szczególności art. 217 § 1 k.p.c., a zatem sąd nie jest obowiązany dopuścić dowód z opinii kolejnych biegłych w każdym wypadku, gdy złożona opinia nie jest korzystna dla strony. (wyrok sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 1974 r., II CR 817/73, nie publikowany). Żądanie ponowienia lub uzupełnienia dowodu z opinii biegłych jest bezpodstawne, jeżeli sądy uzyskały od biegłych wiadomości specjalne niezbędne do merytorycznego i prawidłowego orzekania. - wyrok z dnia 10 września 1999 r., II UKN 96/99, OSNAPUS 2000, nr 23, poz. 869; podobne poglądy były już wielokrotnie wyrażane w wyrokach z dnia 6 marca 1997 r., II UKN 23/97, OSNAPUS 1997, nr 23, poz. 476, z dnia 21 maja 1997 r., II UKN 131/97, OSNAPUS 1998, nr 3, poz. 100 oraz z dnia 18 września 1997 r., II UKN260/97, OSNAPUS 1998, nr 13, poz. 408. Wielokrotnie też Sąd Najwyższy stwierdzał, że potrzeba powołania innego biegłego powinna wynikać z okoliczności sprawy, a nie z samego niezadowolenia strony z dotychczas

złożonej opinii. Wyroki Sądu Najwyższego z dnia 4 sierpnia 1999 r., I PKN 20/99, OSNAPUS 2000, nr 22, poz. 807, z dnia 14 maja 1997 r., II UKN 108/97, OSNAPUS 1998, nr 5, poz. 161, z dnia 18 września 1997 r., II UKN 260/97, OSNAPUS 1998, nr 13, poz. 408 oraz z dnia 10 grudnia 1997 r., II UKN 391/97, OSNAPUS 1998, nr 20, poz. 612. Powinność sądu powołania innych biegłych Sąd Naj wyższy dostrzegał wtedy, gdy pierwotna opinia budziła istotne i nie dające się usunąć wątpliwości, a zainteresowana strona wykazywała nieporadność w zgłaszaniu odpowiednich wniosków dowodowych lub gdy wniosek o powołanie kolejnego biegłego uzasadniony był dokumentacją leczenia schorzeń nierozpoznanych przez biegłych. Tak wyroki Sądu Najwyższego z dnia 7 października 1998 r., II UKN 248/98, OSNAPUS 1999, nr 20, poz. 666, z dnia 2 czerwca 1998 r., II UKN 88/98, OSNAPUS 1999, nr 11, poz. 373, z dnia 16 grudnia 1997 r., II UKN 406/97, OSNAPUS 1998, nr 21, poz. 643, z dnia 10 grudnia 1997 r., II UKN 394/97, OSNAPUS 1998, nr 20, poz. 614, z dnia 18 września 1997 r., II UKN 260/97, OSNAPUS 1998, nr 13, poz. 408, z dnia 14 kwietnia 1999 r., II UKN 546/98, OSNAPUS 2000, nr 11, poz. 440 oraz z dnia 23 czerwca 1999 r., II UKN 5/99, OSNAPUS 2000, nr 17, poz. 666.

W ocenie Sądu Okręgowego taka sytuacja jednak nie zachodzi w niniejszej sprawie.

W tym miejscu zaznaczyć należy, że żadna ze stron nie kwestionowała ostatecznej opinii biegłego psychiatry uznającego ubezpieczonego za częściowo niezdolnego do pracy na dalszy okres tj. od 01.04.2012 r.

Sąd rozpoznając sprawę miał na uwadze, że o prawie do renty z tytułu niezdolności do pracy decyduje taki stopień nasilenia schorzeń, który obiektywnie - na podstawie opinii biegłych specjalistów, czyni osobę ubezpieczoną co najmniej częściowo niezdolną do pracy. Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy uznał, że ubezpieczony jest osobą częściowo niezdolną do pracy na dalszy okres od 01.04.2012 r.

Bezspornym w przedmiotowej sprawie było, że w toku postępowania sądowego tj. 26.12.2012 r. ubezpieczony zmarł. Natomiast żona ubezpieczonego B. L. złożyła skuteczny wniosek o przyznanie jej prawa do niezrealizowanego świadczenia po zmarłym R. L..

Zgodnie z art. 136 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 roku, Nr 153, poz. 1227) świadczenie należne osobie zmarłej do dnia jej śmierci wypłaca się:

- małżonkowi i dzieciom, z którymi prowadziła wspólne gospodarstwo domowe a w razie ich braku,
- małżonkowi i dzieciom, z którymi osoba ta nie prowadziła gospodarstwa domowego, a w razie ich braku;
- innym członkom rodziny uprawnionym do renty rodzinnej lub na których utrzymaniu pozostawała ta osoba.

W takim stanie rzeczy świadczenia należne tej osobie do dnia śmierci wypłaca się w następującej kolejności: a) małżonkowi i dzieciom, z którymi wnioskodawca prowadził wspólne gospodarstwo domowe, b) małżonkowi i dzieciom, z którymi wnioskodawca nie prowadził wspólnego gospodarstwa domowego i c) innym członkom rodziny uprawnionym do renty rodzinnej lub na których utrzymaniu wnioskodawca pozostawał (vide: Komentarz do art. 136 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.04.39.353), [w:] K. Antonów, M. Bartnicki, Ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Komentarz, ABC, 2007, wyd. II.)

Niezbędnym warunkiem domagania się przez uprawnionych członków rodziny wypłaty świadczenia należnego po zmarłym uprawnionym do emerytury/renty jest uprzednie zgłoszenie przez niego wniosku o świadczenie (zob. SN w wyroku z dnia 23 kwietnia 1997 r., II UKN 77/97, OSNAPUS 1998, nr 2, poz. 55). Przepis ten dotyczy zatem tych zmarłych emerytów i rencistów, którzy jeszcze nie pobierali świadczeń, lecz przed śmiercią wystąpili z wnioskiem o emeryturę/rentę, w przeciwnym wypadku bowiem bezprzedmiotowy byłby zapis ust. 1in fine o pozostawianiu uprawnionego na utrzymaniu członka rodziny, czy też regulacje zawarte w ust. 2 i 3, w których jest mowa o dalszym prowadzeniu postępowania nieukończonego wskutek śmierci zainteresowanego (na te okoliczności zwraca uwagę D. Ciszewska, Na kogo przechodzi..., s. 21-22)

Nie budzi wątpliwości Sądu, że małżonka zmarłego B. L. prowadziła z R. L. wspólne gospodarstwo domowe. Dzieci zmarłego nie pozostawały razem z nim we wspólnym gospodarstwie domowym, są już dorosłe.

W tym stanie rzeczy należało stwierdzić, że w świetle art. 136 powołanej powyżej ustawy wnioskodawczyni spełnia warunki do przyznania jej niezrealizowanego świadczenia po zmarłym mężu R. L..

Wobec powyższego, uznając wniosek za zasadny, Sąd Okręgowy

z mocy art. 477¹⁴§2 k.p.c., przyznał ubezpieczonej B. L. prawo do niezrealizowanego świadczenia po zmarłym R. L. – renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy począwszy od 01.04.2012 r. do 26.12.2012 r. tj. do dnia śmierci, o czym orzekł w sentencji wyroku.